

In memoriam

Sudija Nikola Milošević

Kao što je to kod nas i inače uobičajeno, posebno izdanje određenog časopisa, knjige, zbornika radova i slične duhovne tvorevine, koja se posvećuje preminulom čoveku koji je to svojim delima zaslužio, se po pravilu, izdaje uvek bar nekoliko meseci ili čak i znatno duže nakon smrti osobe kojoj se na takav način čini čast. To je i sada slučaj kada objavljujemo posebno izdanje Revije za krivično pravo posvećene preminulom sudiji Vrhovnog suda Srbije Nikoli Miloševiću. Od njegove smrti je sada prošlo već više od pola godine, a meni je nekako stalno na „vrhu jezika“ da glasno ili bar u sebi izgovorim – „od nedavno preminulog sudije Nikole Miloševića“. Iako pola godine i čak nešto više, nije neki veoma dugačak vremenski period, svakako se ne radi ni o sasvim kratkom vremenu, koje bi se moglo okarakterisati kao „nedavno“, „skoro“ ili na neki drugi, tome sličan način. Pa otkud onda takve asocijacije i takvi osećaji? Oni proističu iz lika i ogromne pozitivne energije pokojnog sudije Miloševića koji je toliko snažno i trajno bio prisutan među svima nama koji smo se sa njim redovno družili, ili bolje rečeno, iskreno uživali u druženju s njim, da stoga i sada, već čitavih više od pola godine, od kada naš dragi sudija nije fizički među nama, nije prestao taj jak osećaj njegove prisutnosti.

Družeći se intenzivno godinama sa našim dragim sudijom Nikolom, nisam suviše razmišljao o nekim uobičajenim biografskim podacima, čoveka kojeg sam doživljavao kao više nego bliskog prijatelja i praktično kao svog specifičnog i veoma dragog „rodaka“. Ne rodaka u porodičnompravnom smislu, već u smislu iskrenog prijateljstva, izrazite bliskosti u odnosu na tog dragog čoveka i njegove upečatljive dobrote kojom je plenio.

Od suvih biografskih podataka, uvek je daleko važnija i upečatljivija bila sama pojava sudije Nikole Miloševića, njegov način fine, inteligentne i često duhovite komunikacije sa kolegama, njegova dobrota i plemenitost. Biografija sudije Miloševića oslikava životni i profesionalni put časnog i dobrog čoveka i sudije. Rođen je 29. avgusta 1936. godine u Valjevu, gde je proveo godine detinjstva i rane mladosti, potom studirao na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu, na kome je diplomirao 1960. godine, da bi se zatim, te iste godine zaposlio kao pripravnik u Prvom sreskom sudu u Beogradu, te potom, u Okružnom privrednom sudu u Beogradu. Karijeru sudije započinje u Prvom sreskom sudu u Beogradu, nastavlja je u Okružnom sudu u Beogradu, a od 1. juna 1992. godine, pa do penzionisanja 19. marta 2003. godine, on je sudija Vrhovnog suda Srbije.

Danom penzionisanja sudije Nikole Miloševića ni u kom slučaju nije prestala njegova profesionalna karijera. Bio je neverovatno radno aktivan do samog biološkog kraja. Umro je na Veliki Petak 13. aprila ove godine, a svega nepunih

nedelju dana ranije, iako već u veoma teškom zdravstvenom stanju, on je smogao snage i volje da u Novom Sadu održi svoje poslednje predavanje sudijama i javnim tužiocima za maloletnike.

Sudija Nikola Milošević je u Srbiji postao svojevrsan „brend“ našeg maloletničkog pravosuđa. On je uspeo da od jedne, u praksi poprilično zapostavljene, pomalo skrajnute i zanemarene oblasti krivičnog prava i pravosuđa, stvori veoma perspektivnu pravnu oblast. Rodonačelnik je prvog posebnog zakona koji se bavi maloletnicima – Zakona o malololetnim učiniocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnika, a skoro do same smrti je veoma vredno radio na izmenama i dopunama tog zakona, kao i podzakonskim aktima u vezi sa tim zakonom. Kako je tim zakonom, pre svega zahvaljujući idejama samog sudije Miloševića, uvedena obavezna obuka svih službenih aktera postupka prema maloletnicima, kao i krivičnih postupaka u kojima se maloletno lice pojavljuje kao oštećeni određenim krivičnim delima, sudija Nikola je bio u prilici da godinama predaje na seminarima u organizaciji prvo – Pravosudnog centra, a potom Pravosudne akademije izrasle iz tog Centra. Nije prošao ni jedan jedini takav seminar, a da na njemu nije kao predavač učestvovao i sudija Milošević. Dobar deo nas ostalih koji smo takođe, manje ili više redovno držali predavanja, je nekada zbog raznoraznih obaveza, opravdanih ili manje opravdanih razloga, po neko predavanje i propuštao, ali to nikada nije bio, niti je mogao biti slučaj i sa sudijom Miloševićem.

Dva su razloga za to. S jedne strane, sudija Nikola je posedovao neverovatnu radnu energiju, ali i veliku ljubav za oblast maloletničkog krivičnog prava i on sebi jednostavno nije mogao dopustiti da propusti i jedan od edukativnih seminara. S druge strane, bez prisustva sudije Miloševića ti seminari jednostavno nisu imali smisla, jer je on, iako u penziji, koja po logici stvari, podrazumeva izvesno profesionalno „smirenje“, bio izuzetno snažna pokretačka snaga edukacije iz domena maloletničkog krivičnog prava.

Neverovatna je bila radna energija i posvećenost poslu koju je posedovao sudija Milošević, ali on pri tom nikada nije bio nimalo „naporan“ i „težak“, kao što je to inače, često slučaj sa tipičnim „radoholicima“, već je naprotiv, bio izuzetno prijatan u komunikaciji, sklon šalama i na tuđ, ali neuporedivo više na svoj račun. Nije se naš dragi sudija nimalo vređao, ni kada bismo, što posebno važi za pisca ovih redova, ponekad sa nekom neumerenom šalom, donekle i preterali. Njegova plemenita duša je i to prihvatila na lep način, a on iako u solidnim godinama, je zaista uživao u druženju sa ljudima koji su od njega bili puno mlađi. Verovatno je naša mladost bila svojevrsno osveženje za njega, prekaljenog višedecenijskog sudiju krivičara, koji je dočekao zasluženu penziju, ali koji nikada nije prestao sa radom, ali je u stvari, njegovo bogato iskustvo, njegov plemeniti duh i njegova celokupna pojava, nas mlađe, svakodnevno duhovno bogatila. To sada predstavlja i poseban razlog da nikome od nas koji već godinama učestvujemo u tim edukacija-

ma, nekako ni sada još uvek nije sasvim jasno da se one mogu i čak nažalost, moraju odvijati i bez prisutnosti našeg dragog sudije. Zato i sada, još uvek, ma koliko svesni da je to nažalost, nemoguće i da se ne može desiti, skoro da očekujemo da u sali za predavanje čujemo glas sudije Miloševića. U stvari, iako taj poznati glas više nažalost, nećemo čuti, njegove reči i misli još uvek odzvanjaju u prostorijama u kojima se i sada drže predavanja iz oblasti krivičnog pravosuđa za maloletnike.

Sudija Milošević je ljubav ka svojoj profesiji iskazivao i redovnim kontaktima sa teorijom i praksom. Bio je jedan od najredovnijih učesnika savetovanja krivičara na Zlatiboru i Tari, savetovanja Vrhovnog suda Srbije u Vrnjačkoj Banji, kao i Kopaoničke škole prirodnog prava. Godinama je učestvovao u kursu za pripremanje pravosudnog ispita na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Bio je ekspert UNICEF-a za izradu Nacrta Zakona o maloletničkom pravosuđu Crne Gore. Pored toga, on je i neformalno, ali veoma redovno davao dragocene savete, pa ponekad i svojevrstne „pravne pouke“ svojim brojnim radno još uvek aktivnim kolegama. On, iako godinama u penziji, je bio daleko bliži sudskoj praksi, nego većina od tih aktivnih kolega, koji su to znali i poštovali, te ga često i bez mnogo ustručavanja, pitali za stručno mišljenje.

Toliko je sudija Milošević bio prijatno društvo za putovanje na seminare i savetovanja i toliko je on bio dragocen i zaista, izuzetno nenametljiv i drag prijatelj na tim skupovima, da mnogi od tih skupova jednostavno nisu, niti više mogu da budu isti, sada kada on više na njima, nažalost, ne može da bude. Gubitak je uvek težak, ali se težina gubitka najviše vidi po osećaju nedostajanja za onim što se izgubilo. Svi mi koji smo bili bliski sudiji Miloševiću osećamo veoma dobro koliko je veliki naš gubitak nastao njegovim odlaskom.

Nisam nikada upoznao čoveka koji je poput sudije Nikole Miloševića imao tako širok krug prijatelja i poznanika, a svi koji su imali sudiju Nikolu za prijatelja su zaista imali razlog da na to budu ponosni. Zahvaljujući njemu sam neke od tih dragih i dragocenih ljudi i sam stekao za prijatelje. Skoro je neverovatno sa koliko se ljudi iz struke sudija Milošević srdačno i iskreno pozdravljao na savetovanjima i stručnim skupovima na kojima smo zajedno boravili. U svakom gradu u Srbiji gde su se držala predavanja iz oblasti maloletničkog krivičnog prava, on je bio izuzetno rado i prijateljski priman. Kada se zna da, naročito u početku, obavezna predavanja te vrste i nisu baš sasvim „blagonaklono“ doživljavana od strane mnogih naših praktičara, onda je tim pre i vredniji stav polaznika predavanja u odnosu na sudiju Miloševića. Svako od nas ko je u tim prilikama bio u njegovom društvu, je zbog toga i sam mogao i morao da se oseti ponosnim.

Iako pre svega vrstan praktičar, sudija Milošević je osim velikog broja presuda i uopšte sudskih odluka, od kojih mnoge sadrže i veoma vredna tumačenja nekih nedovoljno jasnih zakonskih normi, napisao i brojne stručne i naučne radove iz oblasti maloletničkog krivičnog prava, ali i krivičnog prava uopšte. Pisao je jasno

i razumljivo i što je posebno dragoceno, uvek na temelju pažljivo odabranih i muni-
cizno komentarisanih slučajeva iz prakse.

Mnogo puta sam se neposredno uverio koliko je sudija Nikola dobro poz-
navao pravo i to ne samo ipak relativno uzan segment maloletničkog krivičnog
prava, koje se u Srbiji uostalom, s pravom pretežno sa njim i povezuje, već i
krivično pravo uopšte, pa i mnoge druge oblasti prava. Za razliku od mnogih
drugih, često pretencioznih, pa donekle i nadobudnih „poznavalaca“ prava, kakvih
u Srbiji nažalost, poprilično ima, sudija Milošević svoje zaista veliko znanje ne
samo da nije koristio da bi time hranio sujetu, jer on kao i većina zaista obrazo-
vanih, učenih i inteligentnih ljudi, nije bio nimalo sujetan, već je to obilno znanje
darežljivo delio sa drugima, rado dajući savete i objašnjenja.

I ne mogu sada da se otmem utisku, da sudija Nikola Milošević iako je
dugo godina bio sudija našeg najvišeg suda i iako s pravom smatran svojevrsnim
„guruom“ maloletničkog krivičnog prava u Srbiji, koji je pored toga, odlučivao i u
čitavom nizu drugih vrlo ozbiljnih i zahtevnih slučajeva u odnosu na punoletne
okrivljene, nije u praksi uvek bio dovoljno priznat i kao zaista izuzetno dobar, sves-
trano obrazovan i uopšte, jedan vrstan pravnik krivičar. To je u stvari, još jedna od
loših posledica naše nažalost, vrlo uobičajene i naglašeno ružne prakse da često oni
koji su izrazito nametljivi, čak i agresivni, arogantni i glupavo sujetni, nezasluženo
dobijaju i određeni „status“ za koji se izbore baš takvim svojim osobinama, a ne baš
zahvaljajući nekom posebnom znanju ili veštini, koji su kod takvih, uglavnom u
granicama proseka ili čak, ispod njega. Sudija Milošević nije bio takav, naprotiv, ali
je zato on kod časnih ljudi koji znaju da razlikuju znanje od „znanja“ i koji su sves-
ni da iz nekih „zvanja“ ne proizlazi obavezno i *znanje*, uvek bio daleko cenjeniji od
mnogih naših „nabeđenih pravosudnih zvezda“.

Iako odličan pravnik, sjajan i častan sudija, pisac brojnih radova, učesnik
mnogih stručnih i naučnih skupova i „motorna snaga“ edukacije službenih aktera
postupak prema maloletnicima, sudija Nikola Milošević je bio dobar suprug svojoj
Spomenki, izuzetno brižan otac svom sinu Predragu, odličan svekar svojoj snaji i
najbolji deda svojim unukama Loli i Evi.

Još uvek nema ni jednog jedinog predavanja za sudije, javne tužioce,
advokate i policajce, a da se sa ogromnim poštovanjem i osećajem velike tuge zbog
nedostatka, ne spominje ime sudije Nikole Miloševića. Nema boljeg, lepšeg, niti
trajnijeg spomenika od takvog spominjanja.

Čovek umire, tek kada umre sećanje na njega, a sećanje na sudiju Nikolu
Miloševića će još dugo, veoma dugo, biti živo.

Prof. dr Milan Škulić